

VPLIV PISANJA KRATKIH SPOROČIL NA PISNO IZRAŽANJE MLADIH

interdisciplinarno področje
(slovenski jezik ali književnost ter računalništvo ali telekomunikacije)

Avtorici: Julija Sevčnikar, Neža Brajnik; 9. razred

Mentorica: Nina Verbič Pacek, univ. dipl. lit. komparativist in prof.
slovenščine

2023

Osnovna šola Elvire Vatovec Prade podružnica Sveti Anton

KAZALO VSEBINE

POVZETEK	1
ZAHVALA.....	2
1 UVOD	3
2 TEORETIČNI DEL	4
2.1 Posledice tehnologije na mladostnike.....	5
2.1.1 Pozitivne posledice.....	5
2.1.2 Negativne posledice	5
2.2 Vrste zapisov	5
2.3 Narečne skupine in sleng.....	6
2.4 Angleščina	6
2.5 Vulgarizem	2
2.5.1 Slovenski vulgarizem	2
2.5.2 Angleški vulgarizem	2
2.6 Sodobna tehnologija	3
2.7 Zgodovina internetnega jezikoslovja.....	3
2.8 Rezultati dosedanjih raziskav	3
3 EMPIRIČNI DEL	5
3.1 Vzorec.....	5
3.2 Pripomočki.....	5
3.3 Metodologija.....	5
3.4 Analiza.....	6
3.4.1 Učenec 1	6
3.4.2 Učenec 2	7
3.4.3 Učenec 3	8
3.4.4 Učenec 4	9
3.4.5 Učenec 5	10
3.4.6 Učenec 6	11
3.4.7 Učenec 7	12
3.4.8 Učenec 8	13
3.4.9 Učenec 9	14
3.4.10 Učenec 10	15
3.4.11 Učenec 11	16

3.4.12	Učenec 12	17
3.4.13	Učenec 13	18
3.4.14	Učenec 14	19
3.4.15	Učenec 15 (6. razred)	20
3.4.16	Učenec 16 (6. razred)	21
3.4.17	Učenec 17 (6. razred)	22
3.5	Ugotovitve	23
3.5.1	9. razred	23
3.5.2	Primerjava devetega in šestega razreda	24
4	RAZPRAVA IN ZAKLJUČEK	26
5	VIRI IN LITERATURA	29

KAZALO SLIK

Slika 1: Učenec 1.....	6
Slika 2: Učenec 1.....	6
Slika 3: Učenec 2.....	7
Slika 4: Učenec 2.....	7
Slika 5: Učenec 2.....	7
Slika 6: Učenec 2.....	7
Slika 7: Učenec 2.....	7
Slika 8: Učenec 3.....	8
Slika 9: Učenec 3.....	8
Slika 10: Učenec 3.....	8
Slika 11: Učenec 3.....	8
Slika 12: Učenec 4.....	9
Slika 13: Učenec 4.....	9
Slika 14: Učenec 4.....	9
Slika 15: Učenec 4.....	9
Slika 16: Učenec 5.....	10
Slika 17: Učenec 5.....	10
Slika 18: Učenec 6.....	11
Slika 19: Učenec 6.....	11
Slika 20: Učenec 6.....	11
Slika 21: Učenec 6.....	11
Slika 22: Učenec 6.....	11
Slika 23: Učenec 7.....	12
Slika 24: Učenec 7.....	12
Slika 25: Učenec 7.....	12
Slika 26: Učenec 8.....	13
Slika 27: Učenec 8.....	13
Slika 28: Učenec 8.....	13
Slika 29: Učenec 8.....	13
Slika 30: Učenec 8.....	13
Slika 31: Učenec 9.....	14
Slika 32: Učenec 9.....	14
Slika 33: Učenec 10.....	15
Slika 34: Učenec 10.....	15
Slika 35: Učenec 10.....	15
Slika 36: Učenec 10.....	15
Slika 37: Učenec 11.....	16
Slika 38: Učenec 11.....	16
Slika 39: Učenec 11.....	16
Slika 40: Učenec 11.....	16

Slika 41: Učenec 11.....	16
Slika 42: Učenec 12.....	17
Slika 43: Učenec 12.....	17
Slika 44: Učenec 12.....	17
Slika 45: Učenec 12.....	17
Slika 46: Učenec 13.....	18
Slika 47: Učenec 14.....	19
Slika 48: Učenec 14.....	19
Slika 49: Učenec 14.....	19
Slika 50: Učenec 14.....	19
Slika 51: Učenec 15.....	20
Slika 52: Učenec 15.....	20
Slika 53: Učenec 16.....	21
Slika 54: Učenec 16.....	21
Slika 55: Učenec 16.....	21
Slika 56: Učenec 17.....	22
Slika 57: Učenec 17.....	22
Slika 58: Učenec 17.....	22
Slika 59: Učenec 17.....	22
Slika 60: Prikaz uporabe namenilnika in nedoločnika	23
Slika 61: Primer besede, ki bi morala biti napisana skupaj.....	24

POVZETEK

Raziskovalna naloga je nastala v želji ugotavljanja vplivov vsakodnevnih kratkih sporočil mladih preko raznoraznih družabnih omrežij na uradno pisanje v šoli.

Raziskovalno nalogo sva izvedli s pomočjo pravopisnih napak v spisih sovrstnikov ter njihovih zadnjih petih poslanih kratkih sporočil. Primerjali sva njihova sporočila z napakami v spisu, pravopisne napake med učenci 9. razredov, potem pa sva si sposodili še tri spise iz 6. razreda, da sva primerjali, če starost res vpliva na sleng in uporabo slenga v različnih situacijah.

Osredotočili sva se na primorsko narečno skupino, kar pomeni, da napake v spisih in sporočila, ki sva jih dobili od sovrstnikov in tri leta mlajših učencev, vsebujejo tudi primorske in nam Primorcem poznane besede. Zanimalo naju je predvsem to, če so učenci sposobni ločevati stil pisanja med sovrstniki in v uradnih situacijah.

Ključne besede: sleng, pisno sporazumevanje mladih, vpliv socialnih omrežij

SUMMARY

The research task was created with the aim of determining the effects of young people's daily short messages via various social networks on formal writing in school.

We conducted the research using spelling errors in the essays of peers and their last five messages. We compared the messages with errors in the essays, spelling errors among 9th graders, and then borrowed three essays from 6th grade to compare if age really influences slang and the use of slang in different situations.

We focused on the Primorska dialect group, which means that the errors in the essays and messages we received from peers and three years younger students also contain words from Primorska dialect group and words known to us Primorci. We were mainly interested in whether students are able to distinguish writing style between peers and in official situations.

Keywords: slang, written communication of young people, influence of social networks.

ZAHVALA

V veliko pomoč nama je bila mentorica Nina Verbič Pacek, ki nama je razložila neznane izraze in naju usmerjala po pravi poti. Zahvaljujemo se najinim staršem, ki so naju podpirali in si za prevoze vzeli čas. V veliko pomoč nama je bila večina sošolcev in sošolk in nekaj drugih sovrstnikov, ki so nama z veseljem izročili svoje spise in z nama delili zadnjih 5 sporočil. Zahvaljujemo se tudi 3 učencem iz 6. razreda, ki so nama posodili spise in nama prav tako posredovali njihovih zadnjih 5 sporočil. Zahvaljujemo se tudi ravnateljici Maji Lindič, ki je bila zelo navdušena nad najino udeležbo na tekmovanju.

1 UVOD

Že 86% ljudi v Sloveniji dnevno uporablja telefon, kar pomeni, da imajo skoraj vsi stik z internetnim slengom. (Statistični urad Republike Slovenije, 2023)

S to raziskovalno nalogo sva želeli dokazati, da tehnologija, predvsem internetni sleng, vpliva na pisno sporočanje mladih v uradnih prostorih. Zanimalo naju je, če se njihov knjižni jezik in besedni zaklad slabša zaradi elektronskih naprav.

Najprej sva se lotili teoretičnega dela. V njemu sva poskušali zajeti vsebino že narejenih raziskav na tem področju. Tukaj sva se znašli med nekaj težavami, saj je ta problematika še dokaj neraziskana. Kljub temu sva se prebili do zaključka z novo odnesenim znanjem v rokah. Hvaležni sva, ker so nama bile v veliko pomoč gotovo vse spletne, kakor tiskane informacije. Kljub temu, da jih nisva imeli veliko, sva iz njih izčrpali bistvo ter bogastvo. Potem sva se lotili eksperimentalnega dela. Seveda sva se osredotočili na primorsko narečno skupino, ker živiva na Primorskem. Pregledali sva vse spise, napake fotografirali in za vsakega učenca posebej zapisali ugotovitve. Na koncu empiričnega dela sva vse napake združili in prišli do skupnih ugotovitev; internetni sleng ima velik vpliv na pisno izražanje mladih.

Zavedava se, da je zelo malo raziskav na to temo, a upava, da bo čez čas to področje bolj raziskano in da se bodo ljudje začeli zavedati, da je treba glede internetnega slenga ukrepati. Če ljudje ne bomo ukrepali, se bo vsaka nova generacija vedno slabše knjižno sporazumevala.

Skozi raziskovalni proces, ki sva ga izpeljali naju je zanimalo:

- Kako internetni sleng vpliva na pisno sporočanje mladih?
- Ali se napake v spisih ponavljajo pri več učencih naenkrat?
- Ali se v spisu pojavljajo besede, ki izvirajo iz internetnega slenga?
- Ali se napake v spisih učencev 9. razreda pojavljajo tudi v spisih učencev 6. razreda?

Na podlagi teh vprašanj sva izpeljali naslednje hipoteze:

1. Internetni sleng vpliva na pravilno pisno izražanje.
2. Napake iz spisov izvirajo iz internetnega slenga.
3. Mladi se ne znajo več pravilno pisno izražati.
4. Starost vpliva na internetni sleng, kar pomeni, da se učenci 6. razreda drugače sporazumevajo, kot učenci 9. razreda.

2 TEORETIČNI DEL

V preteklosti so bile možnosti za pisanje veliko bolj omejene, večinoma so bile na voljo le tradicionalne oblike pisanja, kot so ročno pisanje, pisanje na strojih in tiskanje. Mladi so morali uporabljati te metode za izražanje svojih misli in občutkov na papirju. Vendar pa so bili mladi, ki so se odločili pisati, navadno bolj pozorni na pravopis, slovnico in slog, saj je bilo pisanje na papirju dolgotrajno in zahtevno opravilo. To ne pomeni, da nekoč ni obstajal sleng, vendar je bil večinoma omejen na ustno izražanje. Pri pisnem izražanju so se izražali slovnično pravilno, saj so pisali samo ob redkih priložnostih.

S prihodom računalnikov in interneta se je spremenila kultura pisanja. Danes imajo mladi dostop do različnih tehnologij, ki omogočajo hitro in enostavno pisanje, kot so pametni telefoni, tablični računalniki in osebni računalniki. Mladi lahko pišejo s pomočjo aplikacij in orodij, ki preverjajo pravopis in slovnico, kar jim omogoča, da se osredotočijo le na vsebino in ne na pravopisna pravila.

S tehnologijo so se pojavile tudi nove oblike pisanja, kot so kratka sporočila in objave na družbenih omrežjih. Te oblike pisanja so navadno krajše in bolj neformalne, kar vodi v upadanje pozornosti do pravopisa, slovnice in sloga. Vendar pa tehnologija hkrati omogoča tudi večjo dostopnost do informacij, ki lahko pomagajo pri razvoju spretnosti pisanja.

Pomembno je, da mladi razumejo, da je pravilen pravopis, slovnica in slog še vedno pomemben del pisnega izražanja, ne glede na obliko, v kateri pišejo.

Glede na statistični urad (Statistični urad Republike Slovenije, 2023) danes v Slovenji mobilni telefon dnevno uporablja 86% ljudi. Poleg tega je pametni telefon v prvi polovici leta 2022 uporabljalo že 94 % mladih med 16 in 24 letom starosti. Največ prebivalcev (80 %) je internet uporabljalo za pošiljanje ali prejemanje e-pošte (92 % med mladimi), 64 % za izmenjavo sporočil prek programov, kot so Viber, WhatsApp, Messenger in Snapchat (86 % med mladimi), 63 % za sodelovanje v spletnih družbenih omrežjih (90 % med mladimi) in 57 % za e-bančništvo (56 % med mladimi). Po spletu je nakupovala polovica prebivalcev, med mladimi pa 63 %.

M. Rolih (Rolih, 2014, str. 81) pravi, da so spletna socialna omrežja (TikTok, Instagram, Facebook, Twitter, YouTube, Snapchat ...) osvojila predvsem svet mladih in postala sodobni način preživljanja prostega časa in druženja. Razvil se je internetni sleng, sestavljen iz izrazov, značilnih za spletno komunikacijo mladostnikov, ki je povzročil spremembe v jeziku mladih. Internetni sleng je vedno bolj prisoten v jeziku mladih na spletu, seli pa se tudi v njihov govor. Na socialnih omrežjih se vedno bolj pogosto uporabljajo pogovorne besede iz našega vsakdana. Spletna socialna omrežja so postala nov način preživljanja prostega časa in prostori druženja mladih, ki pa niso odvisni od časa. Slengovski zapis je faktor povezovanja mladostnikov. Sodobno življenje ne bi bilo predstavljivo brez elektronskih naprav, ki nas spremljajo na vsakem koraku. Rezultat so negativne in pozitivne posledice.

2.1 Posledice tehnologije na mladostnike

Po Rolih (Rolih, 2014, str. 81) je slengovski zapis faktor povezovanja mladostnikov. Sodobno življenje ne bi bilo predstavljivo brez elektronskih naprav, ki nas spremljajo na vsakem koraku. Rezultat so negativne in pozitivne posledice.

2.1.1 Pozitivne posledice

Sinkar pravi (Sinkar, 2009, str. 19), da lahko tehnologija in z njo internet pozitivno vpliva na pisni jezik mladih. Sodobni svet lahko olajša in izboljša pisno komunikacijo, saj omogoča hiter dostop do informacij, izboljšano pravopisno preverjanje, uporabo slovarjev in drugih orodij. Mladi lahko prek družbenih omrežij, aplikacij za sporočanje ali elektronske pošte hitro in enostavno komunicirajo z drugimi ljudmi, ne glede na njihovo geografsko oddaljenost. Prav tako lahko tehnologija pomaga pri izboljšanju sposobnosti branja in pisanja, saj lahko mladi dostopajo do različnih besedil in učnih gradiv na spletu.

2.1.2 Negativne posledice

Sinkar trdi (Sinkar, 2009, str. 19), da se moramo zavedati, da digitalni jezik (uporaba kratkih sporočil, slenga in okrajšav) povzroča tudi negativne posledice. Mladi neprestano uporabljajo nepravilne oblike slovnice, nepravilno zaporedje besed in neprimerne izraze. Takšna uporaba jezika lahko vodi do zmanjšane sposobnosti uporabe pravilnega in ustrežnejšega jezika v uradnih okoljih ali v pogovorih s starejšimi. Poleg tega lahko tehnologija zmanjša sposobnost mladih, da se učinkovito sporazumevajo in izražajo svoje misli v pisni obliki. Vse to lahko vodi do zmanjšane sposobnosti kritičnega razmišljanja in ustvarjalnosti.

2.2 Vrste zapisov

Po M. Rolih (Rolih, 2014, str. 81) se pri mladih pojavljajo:

- zapisi po izgovoru (japko),
- pogovorni elementi (ajde dej gremo),
- pokrajinski elementi (cau, sm piva, kva ...),
- slengovski elementi (ti povem ju3),
- izrazi čustvovanja (☺ ☹),
- vulgarizacija (fak; ta na družbo vpliva slabo, vedno več je uporabljena v pogovorih in sprošča mnoge konflikte ter zamere),
- internetni sleng (kratice, ki se uporabljajo na internetu; vedno več jih je v angleščini ali pa vezanih na angleščino, nekatere so tudi že poslovenjene).

Rolih razlaga (Rolih, 2014, str. 82) o oblikovanju diskurzov za katere so značilni različni jezikovni elementi, kot so narečni izrazi (prikazujejo geografsko področje), slengizmi starostnih skupin in strokovni izrazi. V vsaki diskurzivni skupini so ljudje, ki se sporazumevajo z jezikom, ki je vsem članom skupine, razumljiv. Na socialnih omrežjih se uporablja spletni diskurz, v diskurzivni skupini pa se uporablja jezik, ki gre za preplet mnogih diskurzov (geografsko, socialno, izobrazbeno ...).

2.3 Narečne skupine in sleng

Po Toporišiču (Toporišič, 2000, str. 23) imamo v Sloveniji osem narečnih skupin:

- koroška,	- dolenjska,
- primorska,	- štajerska,
- rovtarska,	- panonska,
- gorenjska,	- kočevska.

Za sleng pa Toporišič razlaga (Toporišič, 2000, str. 25), da je zanj značilna posebnost izražanja, predvsem v poimenovanju predmetnosti, ki jo mladostnik poskuša zajeti v za slengovsko skupnost aktualne teme.

Rolih pravi (Rolih, 2014, str. 84), da je v vsaki narečni skupini internetni sleng drugačen, ker so v slengu prisotne tudi narečne besede. Zaradi narodne mešanosti so pri mladih vedno bolj prisotni bošnjaški, srbski in hrvaški jezikovni elementi. Tako se pojavljajo medetnični in medkulturni stiki.

Razlika je še posebej vidna tudi na jugozahodu, kjer so besede prevzete iz italijanščine, na severovzhodu so prevzete iz madžarščine, na severu iz nemščine in na jugu iz hrvaščine. Nekateri izrazi so že del vsakdanjega pogovora (carski, pandur, limka, car, gaser ...).

Slaba stvar narečij je, da lahko posameznik zaradi prevzemanja narečnih vzorcev izgubi sposobnost uporabe standardnega jezika. To pripelje do poslabšanja njihove sposobnosti komunikacije v širšem okolju. Vsekakor pa prisotnost narečnih skupin nudi del bogastva slovenskega jezika in raznolikost jezikovne kulture.

2.4 Angleščina

Rolih trdi (Rolih, 2014, stran 84), da angleščina velja za globalni jezik, ker je eden izmed najbolj razširjenih jezikov na svetu in je pogosto uporabljena na spletu za lažje sporazumevanje in povezovanje med ljudmi iz različnih držav. To pripelje do vedno več prevzetih besed iz angleščine in uporabe angleških kratic.

Macek pravi (Macek, 2015), da so najbolj uporabljene angleške kratice na spletu:

- LOL - "Laughing Out Loud" - Uporablja se, ko se smeješ.
- YOLO - "You Only Live Once" - Uporablja se, ko se odločiš, da boš naredil nekaj, ker imaš samo eno življenje.
- BFF - "Best Friends Forever" – Je kratica za najboljšega prijatelja.
- BRB - "Be Right Back" - Uporablja se, ko nekdo odide za kratek čas in se vrne nazaj.
- OMG - "Oh My God" - Uporablja se, ko si presenečen.
- THX - "Thanks" - Uporablja se pri zahvali.
- ILY - "I love you" - Uporablja se pri izražanju ljubezni.

2.5 Vulgarizem

Rolih razlaga o tem (Rolih, 2014, stran 87), da je vulgarizma vedno več, tudi v pogovornem jeziku in na socialnih omrežjih, ter med vrstniki na elektronskih napravah. Pojavlja se na socialnih omrežjih, kjer pa je lahko tudi žaljivo. Mladi uporabljajo vulgarizem zato, da izpadejo »kul«, lahko pa s tem tudi koga prizadenejo. Uporabljajo ga samoumevno in se pri uporabi sploh ne zmenijo zanj. Rabljeni so kot medmeti, členki in slengizmi. Na spletu so vulgarizmi lahko napisani z znaki, ki predstavljajo manjkajoče črke ali pa z celo besedo/besedno zvezo.

Pomembno je, da se ljudje zavedajo njegove neprimernosti. Morajo razumeti, da lahko uporaba vulgarnega jezika v javnem govoru ali pisanju vodi do negativnih posledic, zato je pomembno, da se vedno prilagajamo situaciji, v kateri govorimo ali pišemo.

Poznamo slovenske vulgarizme (slovenske kletvice) in vulgarizme, ki izhajajo iz tujih jezikov, za najine potrebe sva uporabili angleške vulgarizme (kletvice, ki izvirajo iz angleščine), ki so vedno bolj pogosti.

2.5.1 Slovenski vulgarizem

Na portalu Fran (Fran, 2023) lahko najdemo, da slovenski vulgarizem predstavljajo kletvice, kot so:

"Kurba" - vlačuga, prostitutka

"Jebati" ali "Jebem ti mater" - imeti spolne odnose, opravljati spolno združitev, psovka

"Sranje" - blato, govno, iztrebki, malo vredna, nepomembna stvar

"Kurac" - moški spolni ud, a se pogosto pojavlja kot psovka

"Pička" - žensko spolovilo, ničvreden, slab človek

"Fuknjen si" - človek, ki ni sposoben dojemati, poglobljeno razmišljati in se odzivati

2.5.2 Angleški vulgarizem

Prav tako lahko na Franu (Fran, 2023) najdemo vedno pogostejše angleške vulgarizme:

"Fuck" - izraža, da je govorec nad čim neprijetno, negativno presenečen, česa ne odobrava

"Shit" - kar je neakovostno, neuporabno, malo vredno, nepomembno

"Asshole" - omejen, neumen človek

"Bitch" - kdor ima negativne, nesprejemljive moralne lastnosti ali se mu to pripisuje

"Dick" - moški spolni ud, a se pogosto pojavlja kot psovka

2.6 Sodobna tehnologija

V zadnjih letih smo priča velikim spremembam v tehnologiji, ki so spremenile način življenja večine ljudi. Ljudje, ki so se »rodili s tehnologijo« se privajajo na nove oblike in nove zmožnosti tehnologije. Kaj pa tisti, ki so življenje preživeli brez elektronskih naprav, te pa so se v njihovem vsakdanu nenadno pojavile? Ko so bili otroci, so cele dneve preživeli zunaj, s prijatelji, brez telefonov. Takrat so namreč obstajali samo stacionarni telefoni, ki pa jih ni imela vsaka hiša. Predajanje sporočil so izvedli v živo, preko stacionarnega telefona ali pa so pisali pisma. Starejši ljudje ostajajo raje pri svojih starih navadah. Kljub temu se jih vedno več danes prilagaja sodobnosti in tehnologiji.

Kokalj pove (Kokalj, 2008, strani 27-30), da sodobna tehnologija prinaša preventivno sredstvo osamljenosti in izolacije ter večja varnost starejših ljudi. Ko se človek upokoji ima veliko prostega časa in dandanes je internet tisti, ki upokojene ljudi zamoti in jim krajša čas. Odpira jim nove priložnosti za učenje in odkrivanje novih hobijev. Omogoča jim tudi virtualno komunikacijo preko video kamere. Pomembno je, da se zavedamo, da nam tehnologija pomaga ohranjati stik s svetom okoli nas.

Tehnologija je prišla že tako daleč, da lahko tipkovnica na pametnem telefonu popravlja besede in začetke povedi piše z veliko začetnico. Na aplikaciji Gmail ti sistem, ko pišeš elektronsko sporočilo, svetuje kaj lahko v sporočilu popraviš (šumniki namesto sičnikov, vejice, slovnične besede namesto pogovornih, velika začetnica na začetku povedi).

2.7 Zgodovina internetnega jezikoslovja

Michelizza napiše (Michelizza, 2014, str. 12), da se internetno jezikoslovje pojavi leta 2001 v knjigi Davida Crystala z naslovom Language and the Internet. Nekaj let kasneje Crystal napiše tudi članek The Scope of Internet Linguistic, kjer internetno jezikoslovje definira kot elektronsko pošto, klepetalnice in igre, takojšnjim sporočanjem in spletnimi stranmi. Internetno jezikoslovje je s strani znanosti trenutno še dokaj šibko raziskan pojem. Ta je uporabljen v elektronskih medijih, ki dandanes posegajo na mnoga področja, kot so informatika, marketing, psihologija, sociologija, novinarstvo in umetnost.

2.8 Rezultati dosedanjih raziskav

Večjega števila raziskav na področju vpliva interneta na mlade ni bilo, še najbližje pa se je tej tematiki približala M. Rolih. Ta je pri svoji raziskavi z anketo ugotovila, da mladi ne uporabljajo in ne poznajo vseh naštetih elementov internetnega slenga, kar pomeni, da ne uporabljajo vsi vseh besed, ki spadajo v internetni sleng.

Nekaj več je bilo raziskav v svetu, saj so v Združenih državah Amerike na univerzi Akron naredili raziskavo, ki se je osredotočala na vpliv internetnega slenga pri mladih. Cilj raziskave je bil ugotoviti, kako uporaba pametnih telefonov in družbenih omrežij vpliva na šolske

dosežke. Rezultati raziskave so pokazali, da imajo tisti, ki spuščajo več besed pri SMS-ih, boljšo slovnično pravilnost.

Lana Zadavec, Ana Žnidarič in Jana Žnidarič so v svoji raziskovalni nalogi z naslovom KMS? ugotovile, da se starejši učenci raje sporazumevajo s pisanjem preko telefona, mlajši pa se raje pogovarjajo v živo. Za raziskavo so uporabile več anket, ki so vključevale tudi starše.

3 EMPIRIČNI DEL

Naredili sva raziskavo o slovničnih napakah mladostnikov, na katere vpliva uporaba socialnih omrežij. Zanimalo naju je, če se neslovnične besede v kratkih sporočilih pojavljajo tudi v spisih, ki smo jih napisali pri pouku slovenščine. Uporabili sva eksperimentalno metodo raziskovanja.

3.1 Vzorec

Raziskavo sva naredili na Osnovni šoli Elvire Vatovec Prade podružnica Sveti Anton. Od sovrstnikov, ki obiskujejo 9. razred, sva dobili štirinajst spisov, 5 so jih napisali učenci, 9 pa učenke, vendar kasneje analize nisva delili glede na spol. Ti učenci predstavljajo 38% vseh učencev 9. razreda na naši šoli. Za uspešno raziskavo, pa sva potrebovali še zadnjih pet sporočil vsakega udeleženca.

Večina sošolcev nama je takoj posodilo spise, tisti, ki jih niso imeli seboj, so jih prinesli naslednji dan. Spise sva prebrali in napake fotografirali. Potem sva vsakemu razložili, da potrebujeva zadnjih pet telefonskih sporočil, katere pa sva z lahkoto dobili.

3.2 Pripomočki

Raziskavo sva delali na podlagi spisov, ki so jih učenci pisali pri pouku slovenščine. V devetem razredu je bil to spis – razmišljanje – na temo ljubezni in sovraštva v Shakespearovih dramah, v šestem razredu pa so pisali domišljjski spis na temo pravljice.

Učenci so prostovoljno prinesli svoje spise v analizo, prav tako pa so nama posredovali zadnjih pet sporočil, ki so jih poslali preko mobilnih telefonov. V poštev so prišla sporočila iz različnih aplikacij ali programov za pošiljanje kratkih sporočil.

S pomočjo zgoraj predstavljenega vzorčenja sva tako dobili 17 spisov s povprečno 200 besedami in 85 kratkih sporočil.

3.3 Metodologija

Najprej sva primerjali napake iz spisa in zadnja sporočila vsakega učenca posebej. Tiste napake, ki so se ponavljale pri več učencih, nisva omenjali pri vsakem posebej, zato sva potem na koncu zapisali ugotovitve. Prav tako nisva fotografirali vseh napak in manjkajočih vejic, ker bi te zavzele preveč prostora. Napake bi se tudi preveč ponavljale. Spol ni vplival na napake, zato tega nisva primerjali.

Sposodili pa sva si še tri spise iz 6. razreda ter zadnjih pet sporočil, da sva lahko primerjali, če starost res vpliva na njihov sleng in pisno izražanje.

3.4 Analiza

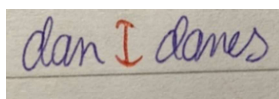
Po pridobljenih spisih in sporočilih sva za vsakega učenca opravili analizo. V nadaljevanju so predstavljene poglobitve napake in primerjave med pisnim izdelkom napisanim v šoli in kratkimi sporočili vsakega učenca posebej. Zaradi zagotavljanja anonimnosti in zaščite osebnih sva se vse rezultate zapisovali v moškem spolu.

3.4.1 Učenec 1

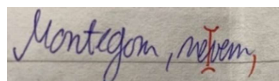
ZADNJIH 5 SPOROČIL:

- pac v ned mamu uni nastop
- nevem ce priem v solo
- ma baaa
- sm vidla
- NEEEE NOOO

PRAVOPISNE NAPAKE V SPISU:

Slika 1: Učenec 1

Slika 2: Učenec 1

Učenec 1 v pisnem preizkusu ni imel izrazitih napak razen zgoraj predstavljenih. Vidi se očitna razlika med kratkimi sporočili, kjer uporablja krajšave, pisanje skupaj namesto narazen, uporaba velikih tiskanih črk, česar v pisnem izdelku ni opaziti. Edini dve konkretniji napaki v njegovem spisu sta pri pisanju besede »dandanes« in »ne vem«.

Beseda *dandanes* je napisana narazen. Sklepava, da učenec ni vedel ali bi napisal skupaj ali narazen, zato je potem napisal narazen, ker se mu je zdelo, da je tako bolj pravilno – slika 1.

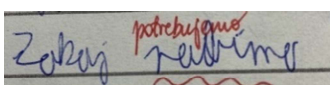
Beseda *ne vem* je v spisu napisana skupaj, kar nakazuje na to, da je pisanje kratkih sporočil vsekakor začelo vplivati tudi na pisanje v šoli, da torej slengovski način pisanja vpliva na zborni jezik, čeprav ne (še) izrazito – slika 2.

3.4.2 Učenec 2

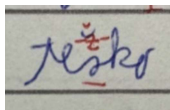
ZADNJIH 5 SPOROČIL:

- vrjetno ja
- ne je uredu
- kaj to meni rabi?
- ne mi grozit ker se bojim
- ma nakoncu bo težko

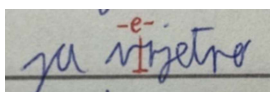
PRAVOPISNE NAPAKE V SPISU:

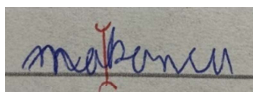
Slika 3: Učenec 2

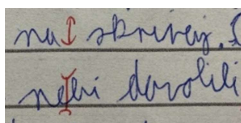
Slika 4: Učenec 2

Slika 5: Učenec 2

Slika 6: Učenec 2

Slika 7: Učenec 2

Učenec 2 je imel v svojem spisu precej napak, izpostavili pa sva tiste, ki so bile bolj v povezavi z napakami iz njegovih kratkih sporočil.

Besede *rabimo*, *teško* in *verjetno* so v spisu napisane čisto pogovorno, tako kot jih piše v kratkih sporočilih – slika 3, slika 4 in slika 5.

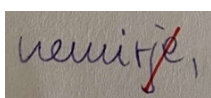
Na koncu in *ne bi* sta napisana skupaj. Sklepava, da je tako napisano, ker se pri izgovorjavi tako sliši in ker po navadi tako tudi mladi zapišejo v kratkih sporočilih, res pa da te trditve nisva mogli z zagotovostjo potrditi, saj v kratkih sporočilih teh besed ni bilo – slika 6.

3.4.3 Učenec 3

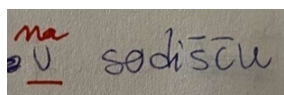
ZADNJIH 5 SPOROČIL:

- gremo u sodisce hahahha
- kj je blo u testu?
- ja se je vzalila
- uletavas?
- skregali smo se

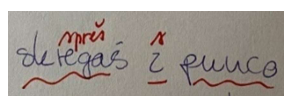
PRAVOPIISNE NAPAKE V SPISU:

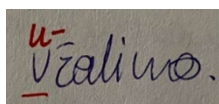
Slika 8: Učenec 3

Slika 9: Učenec 3

Slika 10: Učenec 3

Slika 11: Učenec 3

Učenec 3 je imel v svojem spisu sorazmerno veliko napak, ponovno pa sva izpostavili tiste, ki so bile bolj v povezavi z napakami iz njegovih kratkih sporočil. Iz zgornjih besedil je lepo razvidno, da se napake iz sporočil izrazito kažejo tudi pri pisanju spisa. Izpostavili sva tudi besedo »nemirje«, saj nikakor nisva razumeli, zakaj je beseda *nemir* napisana tako, saj ta beseda sploh ne obstaja, prav tako se ne uporablja ne v našem narečju ne v slengu, ki ga pozna – slika 8.

Na sodišču je verjetno napisana z predlogom u, ker greš v stavbo, poleg tega pa očitno učenec ne pozna predloga v, temveč piše tako kot govori – slika 9.

Beseda *skregati* je pogovorna in se je pojavila tudi v drugih spisih – slika 10.

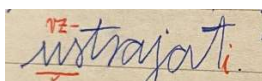
Predvidevava, da je beseda *užaliti* napisana z v-jem, ker učenec ni vedel, da se napiše tako kot se izgovori – slika 11.

3.4.4 Učenec 4

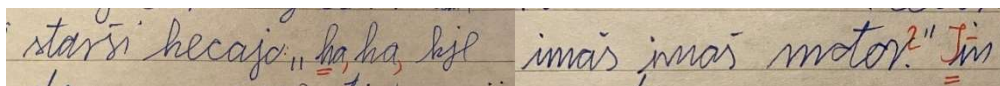
ZADNJIH 5 SPOROČIL:

- nobeden nima tega
- gremo vn
- kaj morem bit pripravljen ob 18.00?
- on ful ni ustrajau
- aok

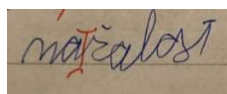
PRAVOPIISNE NAPAKE V SPISU:

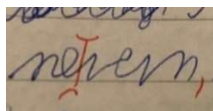
Slika 12: Učenec 4

Slika 13: Učenec 4

Slika 14: Učenec 4

Slika 15: Učenec 4

Učenec 4 ni imel večjih napak, predvsem je imel težave s pisanjem skupaj ali narazen.

Vztrajati je napisano pogovorno (*ustrajat*), tako kot se pojavlja tudi pri sporočilih – slika 12.

Opazili sva, da ta učenec ne zna uporabljati premega govora, saj je za prvim narekovajem beseda napisana z malo začetnico, za premim govorom oziroma drugim narekovajem pa tudi, vendar to ni napaka, ki bi izhajala iz kratkih sporočil – slika 13.

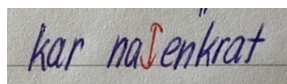
Besedi *na žalost* in *ne vem* sta napisani skupaj, kar je po navadi tipična napaka kratkih sporočil vendar tega nisva mogli potrditi, saj se tovrstne besede v njegovih zadnjih sporočilih niso pojavile – slika 14 in slika 15.

3.4.5 Učenec 5

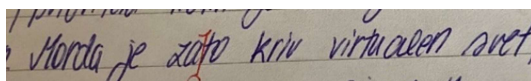
ZADNJIH 5 SPOROČIL:

- evo ja
- napisi ko bos kle da pridem vn
- zato stvar kle se mineda trudit
- nvm pol lahko v pet
- kaj ju3 pries v solo?

PRAVOPISNE NAPAKE V SPISU:

Slika 16: Učenec 5

Slika 17: Učenec 5

Učenec 5 v svojem spisu praktično ni imel napak, izpostavili sva samo dve, ki bi bili lahko v povezavi s kratkimi sporočili. Zanimiv je izraziti razkorak med pravopisom, oziroma pomanjkanjem le-tega v kratkih sporočilih, kjer uporablja krajšave, izpuste samoglasnikov, pisanje skupaj, uporabo številč ... in pravilnim pisanjem v spisu.

Morda je beseda *naenkrat* napisana narazen zaradi želje po pravilnejšem zapisu, ki pa je v tem primeru napačen – slika 16.

Beseda *za to* ima drugačen pomen, če je napisala skupaj (*zato*), saj predstavlja neko posledico. V tem primeru bi morala biti napisala narazen, ker misli na neko stvar, ki je kriva za virtualni svet – slika 17.

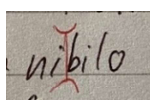
Vse ostale besede, ki jih je v kratkih sporočilih pisal oz. uporabljal narobe, pa je v spisu napisal pravilno.

3.4.6 Učenec 6

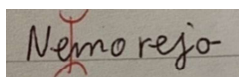
ZADNJIH 5 SPOROČIL:

- Cau me lahko pokličeš, ker sem dobila tel da se mi shrani številka.
- Sm iz maminega telefona ker je un crknu
- Nemorem tega nardit
- Tega niblo u testu
- ja sem jo uprašala

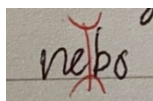
PRAVOPISNE NAPAKE V SPISU:

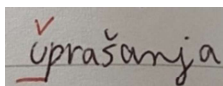
Slika 18: Učenec 6

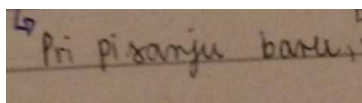
Slika 19: Učenec 6

Slika 20: Učenec 6

Slika 21: Učenec 6

Slika 22: Učenec 6

Učenec 6 v svojem spisu ni imel večjega števila napak, tiste, ki pa so bile prisotne, pa so precej podobne napakam iz kratkih sporočil.

Besede *ni bilo*, *ne morejo* in *ne bo* so v spisu napisane skupaj. Opazimo, pa lahko, da jih učenec pri vsakdanjem sporazumevanju prav tako piše brez presledka in je na napačen zapis navajen – slika 18, slika 19 in slika 20.

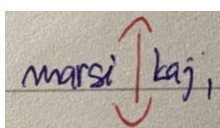
Tudi besedi *vprašanja* in *barv* sta napisani narobe in napaki prav tako izvirata iz internetnega slenga – slika 21 in slika 22.

3.4.7 Učenec 7

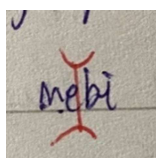
ZADNJIH 5 SPOROČIL:

- kjesi
- mas cas do 6ih
- ma dej rabis to nardit
- js nebi tega delala
- doroo

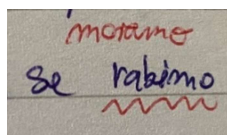
PRAVOPIISNE NAPAKE V SPISU:

Slika 23: Učenec 7

Slika 24: Učenec 7

Slika 25: Učenec 7

Beseda *ne bi* je v spisu napisana skupaj, kar se pojavlja tudi v učenčevih sporočilih-slika 24.

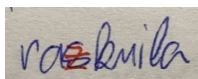
Namesto *moramo* je uporabljena beseda *rabimo*, kar je pogovorno-slika 25.

3.4.8 Učenec 8

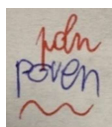
ZADNJIH 5 SPOROČIL:

- včeraj me je raskurila
- pol ju3 uzemi uno
- tle je ze vse povno
- bi mogu zdej ti bit tle z nami na autobusu ki so dali eno risanko lih primerno za tvoja 4 leta
- ma dosti krat ja

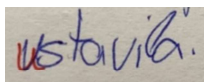
PRAVOPISNE NAPAKE V SPISU:

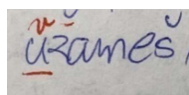
Slika 26: Učenec 8

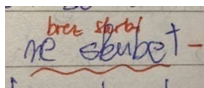
Slika 27: Učenec 8

Slika 28: Učenec 8

Slika 29: Učenec 8

Slika 30: Učenec 8

Učenec 8 je imel v svojem spisu precej napak, izpostavili sva tiste, ki so najbolj podobne ali celo očitno izhajajo iz internetnega slenga.

Besede *raskurila*, *poln*, *ustavila*, *vzames* in *brez skrbi* so v spisu napisane pogovorno/po domače, ker učenec očitno ni vedel, da so taki zapisi napačni – slike 26–30 .

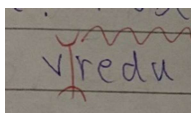
Pri besedi *ustavila* je učenec napisal *vstavila*, kar pa spremeni pomen besede, kar nakazuje na nepoznavanje besed – slika 28.

3.4.9 Učenec 9

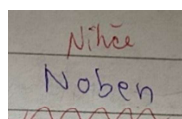
ZADNJIH 5 SPOROČIL:

- Mislim da noben ni biu upisan
- Sem se lih stusirala.. te pokl pol
- se ti rabis kaj ucit
- Ma neee cisto super sooo
- Vredu bom

PRAVOPIŠNE NAPAKE V SPISU:

Slika 31: Učenec 9

Slika 32: Učenec 9

Učenec 9 je imel spet izraziti razkorak med pisanjem kratkih sporočil in napakami v spisu. V kratkih sporočilih je veliko internetnega slenga, z napačnim zapisom v-ja, krajšavami, napačno uporabo glagola morati ... Večine teh napak v spisu ni uporabil, predstavili pa sva dve, ki sva jih vseeno zasledili.

Opaziti je bilo napačno uporabo besede *v redu*, ki se pojavlja tudi pri elektronskih sporočilih – slika 31.

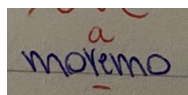
Izpostavili bi besedo *noben*, ki ni ravno primerna, ko hočemo oziroma moramo pisati slovnično pravilno, jo pa najstniki velikokrat uporabljamo v svojih sporočilih. Žal konkretno pri učencu 9 tega nisva mogli potrditi, saj se beseda ni pojavila v njegovih zadnjih petih sporočilih – slika 32.

3.4.10 Učenec 10

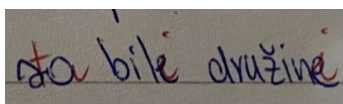
ZADNJIH 5 SPOROČIL:

- js ne uplivam na to
- kaj morem to nardit?
- js tega nebi napisala
- bom mela minestro
- midve lahko gremo vn ju3

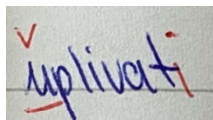
PRAVOPIŠNE NAPAKE V SPISU:

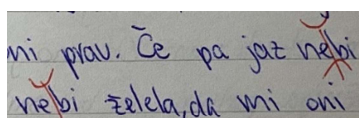
Slika 33: Učenec 10

Slika 34: Učenec 10

Slika 35: Učenec 10

Slika 36: Učenec 10

Učenec 10 je imel v svojem spisu precej napak, izpostavili pa sva tiste, ki so bile bolj v povezavi z napakami iz njegovih kratkih sporočil.

Učenec uporablja modalni glagol moči namesto glagola *morati*, saj verjetno ne ve, kakšna je razlika, saj v slengu ta dva glagola zamenjujemo, kljub temu, da se tega učimo v šoli – slika 33.

V tem spisu se je pojavila množina (so bile družine), kjer je mišljena *dvojina*. Predvidevava, da zaradi tega, ker na primorskem večina ne uporablja dvojine – slika 34.

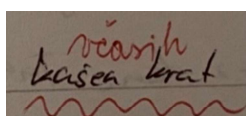
Beseda *vplivati* je napisana z u-jem, kar je čisto pogovorno, na koncu pa je brez i-ja (namenilnik), kjer bi moral biti nedoločnik – slika 35.

3.4.11 Učenec 11

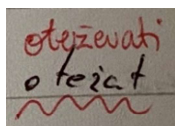
ZADNJIH 5 SPOROČIL:

- kasen krat se mi to zgodi
- ja una trgovina je ta boljša
- np
- ma nvm
- nehaj mi otezavat stvari

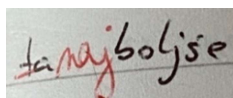
PRAVOPIISNE NAPAKE V SPISU:

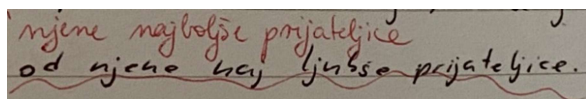
Slika 37: Učenec 11

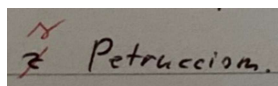
Slika 38: Učenec 11

Slika 39: Učenec 11

Slika 40: Učenec 11

Slika 41: Učenec 11

Učenec 11 je imel v svojem spisu precej napak, ko sva primerjali pisanje kratkih sporočil in spisa je bilo opaziti mnogo podobnosti. Pri učencu je bilo dejansko opaziti več narečnih kot tipično slengovskih izrazov.

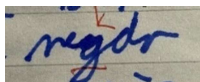
Besede *včasih*, *oteževati*, *najboljše* in *od njene najboljše prijateljice* so v temu spisu napisane tako: *kašen krat*, *otežat*, *ta boljše*, *od njene naj ljubše prijateljice*. Te besede izvirajo iz primorske narečne skupine. Pojavljajo se tudi v učenčevih sporočilih – slike 37–40.

3.4.12 Učenec 12

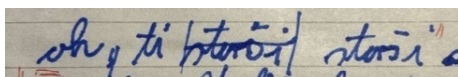
ZADNJIH 5 SPOROČIL:

- ala cauu
- ksna smkupu
- negdo je biu zdej pred vrati
- js nisem provau
- sm vidu

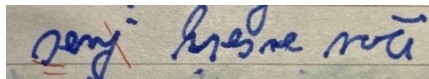
PRAVOPISNE NAPAKE V SPISU:

Slika 42: Učenec 12

Slika 43: Učenec 12

Slika 44: Učenec 12

Slika 45: Učenec 12

Učenec 12 je imel v svojem spisu precej izrazitih pravopisnih napak, izpostavili pa sva tiste, ki so bile bolj v povezavi z napakami iz njegovih kratkih sporočil, čeprav je bilo teh zelo malo.

Beseda *nekdo* je v spisu napisana pogovorno. Predvidevava pa, da zato, ker se Učenec 12 sploh ni zavedal, da je ta zapis napačen – slika 42.

Tukaj je spet en primer, ko učenec ne zna uporabljati premega govora – slika 43.

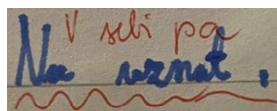
Ta učenec ne zna napisati besede *sen*, ki je uporabljena v komediji znanega Shakespeara (*Sen kresne noči*), kar nakazuje na prekomerno popravljanje, saj ima učenec očitno preveč težav s pisanjem in ne zaupa v svoje jezikovno znanje – sliki 44 in 45.

3.4.13 Učenec 13

ZADNJIH 5 SPOROČIL:

- Čaki samo da grem v garažo
- ajde dej se cujemo pol
- kaj pošljem video od blokade?
- Jp
- Lahko

PRAVOPIŠNE NAPAKE V SPISU:

Slika 46: Učenec 13

Učenec 13 je imel v svojem spisu zelo malo pravopisnih napak, zanimivo pa je, da so tudi njegova sporočila precej knjižna. Seveda ne vsa in v celoti, vendar so njegova vsekakor najbolj pravilno zapisana od vseh dobljenih. Opazne so krajšave, nekaj pogovornih, izrazito primorskih besed, vendar je vseeno večina besed napisanih pravilno, prav tako učenec pravilno uporablja predlog »v«, kar je edini primer med analiziranimi kratkimi sporočili.

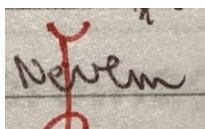
Predstavljena napaka iz spisa nima sicer nobene povezave z učenčevimi sporočili, a *je v sebi pa* napisana pogovorno (na vznot) – slika 46.

3.4.14 Učenec 14

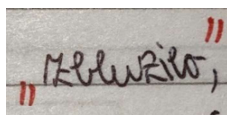
ZADNJIH 5 SPOROČIL:

- js vrjamem u tebe
- uporabljaj bereal monaaa
- nevem dej
- vse najj najjj
- bahahahaha

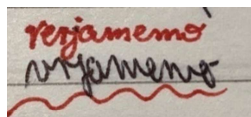
PRAVOPIISNE NAPAKE V SPISU:

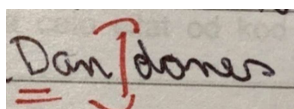
Slika 47: Učenec 14

Slika 48: Učenec 14

Slika 49: Učenec 14

Slika 50: Učenec 14

Učenec 14 je imel v svojem spisu precej napak, kar nekaj od teh se je pokazalo tudi v kratkih sporočilih.

Ne vem je tukaj spet napisano skupaj, tako kot to besedo piše večina mladih na elektronskih napravah – slika 47.

V spisih lahko napišemo kakšno pogovorno, nepravilno slovensko besedo, ampak mora biti v narekovajih. V tem primeru ni – slika 48.

Beseda *verjamemo* je napisana brez prvega e-ja v besedi, kar je čisto slengovsko – slika 49.

3.4.15 Učenec 15 (6. razred)

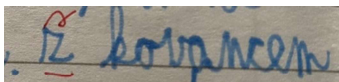
ZADNJIH 5 SPOROČIL:

- bom poslal gor
- and what
- pozdravček
- mi posles kar ste delali v cet in pet
- ampak jz sem naredu

PRAVOPISNE NAPAKE V SPISU:

Slika 51: Učenec 15

Slika 52: Učenec 15

Učenec 15 v svojem spisu ni imel izrazitih napak, tudi v sporočilih še ni tako razvidnega internetnega slenga kot pri devetošolcih. Pojavijo se sicer že nekatere krajšave (dnevi v tednu, zaimka ...), vendar je še zmeraj večina besed napisana pravopisno pravilno.

Iz spisa sva se odločili uporabiti dve napaki. Prva, je povezana s pogovornim zapisom, saj je beseda *porabila* tukaj napisana pogovorno, pri čemer se učenec verjetno sploh ni zavedal, da jo je narobe napisal – slika 51.

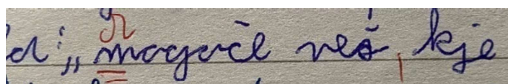
Druga napaka, in poleg vejic tudi edina, je z napačno uporabo predloga, vendar je to v spisu bolj izjema kot pravilo, saj se pojavi samo enkrat – slika 52.

3.4.16 Učenec 16 (6. razred)

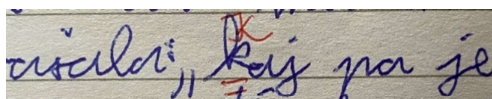
ZADNJIH 5 SPOROČIL:

- Ti prinesem v šolo
- Kaj kakšen spis
- Smo rešili še delovni zvezek str 16
- Geo smo gledali v ATLAS
- Kaj una knjiga SINJI GALEB je za OcEnO

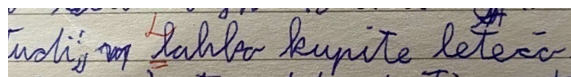
PRAVOPIISNE NAPAKE V SPISU:

Slika 53: Učenec 16

Slika 54: Učenec 16

Slika 55: Učenec 16

Učenec 15 je imel v svojem spisu nekaj več napak, izpostavili pa sva tiste, ki so bile bolj zanimive, saj jih nisva mogli povezati z napakami iz kratkih sporočil, ker je bilo teh zelo malo. Zanimivo se nama je zdelo izpostaviti, da ima učenec zanimivo navado pisanja sporočil, saj je besedo oceno napisal z malimi in velikimi črkami (OcEnO). Predvidevava, da učenec kratkih sporočil ne piše ravno pogosto in mu je zato še zanimivo pisanje samo na sebi, zato se rad igra s črkami.

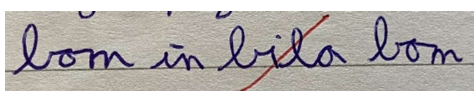
Pri samem spisu pa lahko opazimo samo to, da učenec ne zna pravilno uporabljati premega govora, kar pa je snov šestega razreda in je očitno še ni osvojil – slike 53 – 55.

3.4.17 Učenec 17 (6. razred)

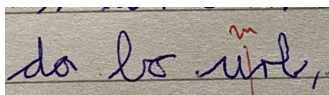
ZADNJIH 5 SPOROČIL:

- Ja takrat bom bla doma
- Pisi mi
- Prihajamo
- Grem domov
- Katera koli

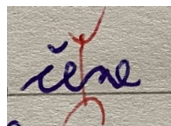
PRAVOPISNE NAPAKE V SPISU:

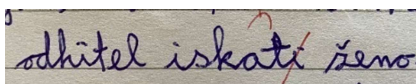
Slika 56: Učenec 17

Slika 57: Učenec 17

Slika 58: Učenec 17

Slika 59: Učenec 17

Tudi pri učencu 17 ne moremo povezati napak iz kratkih sporočil z napakami pri pisanju spisa. Kljub nekaterim krajšavam so sporočila pravopisno veliko bolj pravilna od tistih, ki so jih tvorili devetošolci in so skorajda brez napak.

V spisu učenec uporablja pogovorno obliko glagola biti (bom bil), ki je na našem območju opazna predvsem pri mlajših otrocih – slika 56.

Opazili sva, da učenec ne zna pravilno napisati besede *umrl*, saj se v spisu trikrat ponovi beseda »url« namesto umrl – slika 57.

Besedi *če ne* sta napisani skupaj, a je prav narazen – slika 58.

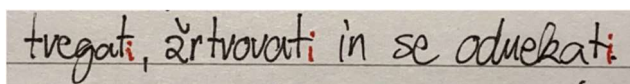
3.5 Ugotovitve

3.5.1 9. razred

Ugotovili sva, da dela težave nekaterim učencem 9. razreda premi govor, saj ne uporabijo velike začetnice in ločila na koncu premega govora (»Oh, ti starši«). Premi govor se nikoli ne uporablja v sporočilih, ki jih mladi pišejo vsakodnevno, torej ga uporabljajo samo in izključno pri pisanju v šoli, pa še to samo takrat, ko pišejo spise, torej izjemno redko, kar je verjetno tudi razlog, da ga ne znajo pisati.

Nekateri menjujejo predloga s/z (z Petrucciom, z kovancem), pri nekaterih spisih, pa se pojavi tudi menjava predlogov v/na/iz (u sodišču). To je pogosta napaka v kratkih sporočilih in ker ni nikogar, ki bi jim to popravljaj, se verjetno navadijo narobe in potem to ponavljajo tudi takrat, ko bi morali pisati pravopisno pravilno.

Pogosto se dogaja, da menjujejo nedoločnik (-ti/či) in namenilnik (-t/č). Tudi tu je vpliv kratkih sporočil in samega pogovornega jezika zelo izrazit, saj je uporaba namenilnika v pogovornem jeziku nekaj popolnoma normalnega – slika 60.

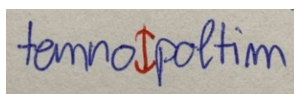
Slika 60: Prikaz uporabe namenilnika in nedoločnika

Nekateri menjujejo besede v stavku, nekateri uporabljajo narečne/pogovorne besede (zbluzilo, na vznot, negdo, kašen krat...). V spisih je dovoljena uporaba narečnih besed, ampak morajo biti zapisane pod narekovaji.

Pri vseh učencih se dogaja, da imajo kakšno vejico preveč, ali pa je napisana na napačnem mestu. Največkrat pa se zgodi, da vejice ni tam, kjer bi morala biti. Verjetno so bile vejice že od nekdaj težava pri pisanju in ni to nastalo šele sedaj zaradi kratkih sporočil, vendar ta vsekakor pripomorejo k še večjemu poslabšanju, saj v njih vejic načeloma ne uporabljamo. Zanimiv je na tem mestu še ta podatek; odrasli (tisti v najini bližini, pa tudi v pogovoru z mentorico sva dobili podobne rezultate) v svojih kratkih sporočilih vejice uporabljajo, morda ne zmeraj na pravilnem mestu, vendar so v njih zelo pogosto prisotne, medtem ko v naših petinosemdesetih analiziranih kratkih sporočilih ni bilo niti ene.

V spisih ni besed prenesenih iz angleščine, ni angleških besed in ni kletvic, za razliko od kratkih sporočil, v katerih so prisotne skoraj povsod, kar pomeni, da učenci vedo, da ne smejo uporabljati pogovornih besed, a se tu pa tam vseeno ponekod pojavijo – pogovorne, ne pa angleški citati.

Pojavljajo se besede, ki so praviloma napisane skupaj (čeprav, dandanes, temnopoltim, marsikaj, naskrivaj, naenkrat) – slika 61, a jih učenci pišejo narazen. Razlog za to je po najinem mnenju v tem, da učenci v prostem času večino daljših besed pišejo skupaj (in jih hkrati tudi krajšajo), tako da imajo potem pri pisanju v knjižnem jeziku zagato, kaj je prav. V želji, da bi pisali »bolj knjižno«, več besed, predvsem takih, ki jih v slengu ne uporabljajo, pišejo narazen. Po drugi strani pa se pojavljajo besede napisane skupaj, ki bi morale biti napisane narazen (ne vem, ne bi, ne bo, v redu, ne morejo, na koncu, na žalost, ni bilo). Razlog je najverjetneje v tem, da se na elektronskih napravah sporazumevajo tako, da besede pišejo skupaj, da porabijo manj časa in potem v spisih pišejo nekatere besede skupaj in nekatere narazen, ker ne vedo, kakšen je pravilni zapis teh besed.

Slika 61: Primer besede, ki bi morala biti napisana skupaj

Nekateri učenci menjujejo modalna glagola morati in moči. Glagol morati izraža nujnost, glagol moči pa neko sposobnost. Namesto moram napišejo morem. To verjetno ne izhaja iz pisanja kratkih sporočil, ker lahko v pogovoru z ljudmi opaziva, da ima tudi precej starejših od naju s tema glagoloma težave.

Ker živimo na primorskem in so spise pisali Primorci se pojavljajo tudi primorske besede (od njene naj ljubše prijateljice, ma, cau, provau...) in pa uporaba množine, kjer bi morala biti dvojina (so bile družine). Zadnja napaka je sicer izrazita za našo narečno skupino, vendar je, po mnenju učiteljice, izrazitejša v zadnjih letih, morda ravno zaradi pisanja kratkih sporočil, saj v njih učenci dvojine, vsaj v vseh naših dobljenih primerih, ne uporabljajo. Spet bi izpostavili, da sva se na tem mestu malo ozrli okoli sebe in ugotovili, da je napačna raba dvojine prisotna tudi pri starejših v najini bližini, vendar sva v njihovih kratkih sporočilih dvojino včasih zasledili, medtem ko je pri učencih ni bilo nikoli.

3.5.2 Primerjava devetega in šestega razreda

Ugotovili sva, da se sporočila 9. razredov razlikujejo od sporočil 6. razredov. V prvih je internetni sleng izrazit, pojavljajo se besede v angleščini, krajšave in izrazit pogovorni jezik, medtem ko pri šestih razredih tega ni opaziti. Predvidevava, da je to zato, ker so mlajši verjetno pred kratkim dobili telefon, zato še niso navajeni na internetni sleng. Uporabljajo sicer nekatere angleške izraze, vendar pišejo veliko bolj pravilno slovensko, z manj krajšavami, uporabljajo šumnike in velike začetnice.

9. razredi pa imajo že nekako ustvarjen svoj sleng in se sporazumevajo s tem slengom, določene besede so namreč take, da jih ljudje zunaj njihovega pogovornega kroga sploh ne razumejo, medtem ko so kratka sporočila šestošolcev vsem popolnoma razumljiva, saj razen nekaj krajšav, ki so značilne za praktičnosporazumevalni govor, ni nekih večjih posebnosti.

V spisih sva opazili, da se pri 6. razredih pojavlja glagol »bom bil«, a imajo 6. razredi manj pravopisnih napak, kar je presenetljivo. Logično bi bilo, da imajo devetošolci, ki so starejši, bolj izkušeni in imajo za seboj tri leta več slovenščine ter učenja pravopisa, bolj dodelane spise z manj napakami, vendar temu ni tako. Sklepava, da je razlog ravno v kratkih sporočilih, ki zaradi pogostosti uporabe prodirajo v podzavest posameznikov, ki niso sposobni preskočiti iz pogovornega zapisa v knjižni jezik.

Predvidevava, da bodo imeli čez tri leta 6. razredi prav tako večje število napak, ki bodo izhajale iz njihovega pogovornega in slengovskega jezika, vendar pa bo to drugačen sleng, kot ga imajo 9. razredi danes, saj se sleng kar naprej spreminja.

4 RAZPRAVA IN ZAKLJUČEK

Skozi raziskavo so naju vodila štiri vprašanja:

- Kako internetni sleng vpliva na pisno sporočanje mladih?
- Ali se napake v spisih ponavljajo pri več učencih naenkrat?
- Ali se v spisu pojavljajo besede, ki izvirajo iz internetnega slenga?
- Ali se napake v spisih učencev 9. razreda pojavljajo tudi v spisih učencev 6. razreda?

V sklopu teh vprašanj sva postavili 4 hipoteze. Da bi prišli do odgovorov sva pregledali spise in sporočila sovrstnikov ter nekaj mlajših učencev.

1. Internetni sleng vpliva na pisno izražanje.

Hipotezo lahko potrdimo. Ljudje, predvsem mladi, ne prestando »visijo« na elektronskih napravah, kjer pravilne slovenščine skorajda ni. Navadijo se pisanja in govorjenja v slengu in narečju, to pa potem uporabljajo tudi v šoli, predvsem pri pisnih ocenjevanjih, kjer pride do izraza zapis besed. Večina ne ve kako bi besedo pravilno slovensko napisala, zato jo napišejo, kot na elektronskih napravah.

2. Napake iz spisov izvirajo iz internetnega slenga.

Hipotezo lahko potrdimo. Vsi vedo, da pri pisnih ocenjevanjih ne smejo uporabljati besed, ki jih uporabljajo pri pisanju kratkih sporočil na telefonu, a se vsake toliko pojavi tudi kakšna beseda, ki ni pravilno slovenska, saj mladi iščejo pravo besedo, a je ne najdejo, zato potem napišejo narečno/slengovsko besedo. Poleg tega velikokrat, verjetno že podzvestno, napišejo besedo tako, kot so jo navajeni pisati (predvsem je tu pisanje skupaj pri določenih besednih zvezah), saj so obremenjeni tudi z vsebino, ki mora biti primerna temi spisa in potem pišejo precej avtomatično. Pri pisnih ocenjevanjih – v tem primeru spisih – poskušajo pisati čim bolj slovnično pravilno. Nekaterim gre lažje, nekaterim malo težje. Zaradi tega se potem pojavlja tudi trend pisanja narazen, ko učenci besede, ki bi jih sicer morali pisati skupaj (npr. temnopoltim), pišejo narazen, ker mislijo, da preveč besed pišejo skupaj in da to ni slovnično pravilno.

Še dodatno najino hipotezo potrdi dejstvo, da so učenci šestih razredov pisali slovnično in pravopisno pravilneje, kar nakazuje na to, da se z leti uporabe slengovskih izrazov v kratkih sporočilih, napake iz njih pojavljajo pogostejše.

3. Mladi se ne znajo več pravilno pisno izražati.

Hipotezo lahko delno potrdimo, ne velja pa za vse učence, ki so sodelovali v raziskavi. Pravilno pisno izražanje se pokaže pri štirih učencih (Učenec 1, Učenec 5, Učenec 9 in Učenec 13), saj so imeli malo pravopisnih napak. Pri njih je bila tudi očitna razlika med uporabo slengovskih izrazov v kratkih sporočilih, kjer ni bilo opaziti drugačnega stila izražanja od njihovih sovrstnikov, po drugi strani pa so pokazali zmožnost preklapljanja med pogovornim in knjižnim

zapisom, saj napak iz enega niso prenašali v drugega. Zanimalo naju je, kaj je pripomoglo k temu, da so uspeli tako uspešno ločevati obe zvrsti jezika. V pogovoru z njimi sva ugotovili, da tri izmed njih berejo knjige, zato znajo preklopiti iz slenga v pravilno slovenščino pri pouku in pri ocenjevanjih ter pri pisanju uradnih besedil/sporočil. Seveda se preko telefona izražajo z internetnim slengom in narečnimi besedami, krajšajo besede, nekatere besede pišejo skupaj, z malimi črkami, brez ločil in ustvarjajo nove besede, vendar poznajo tudi pravilni zapis teh besed. Napake v spisu se seveda pojavljajo, a so manj pogoste kot pri vseh ostalih učencih. Ugotovili sva, da je imel Učenec 13 v spisu samo 1 napako, zato sva ga vprašali, če bere knjige, a je bil odgovor nikalen. Torej je izjema, saj je edini od 14-ih učencev 9. razreda, ki ne bere knjig in je napisal zelo dober in pravilno slovnični spis.

4. Starost vpliva na internetni sleng, kar pomeni, da se učenci 6. razreda drugače sporazumevajo, kot učenci 9. razreda.

Hipotezo lahko potrdimo. Pri elektronskih sporočilih sva opazili, da se starejši in mlajši učenci zelo razlikujejo v pisanju SMS-ov. Tako kot sva že prej zapisali, vsaka generacija ima svoj sleng, vsak si izmišljuje besede, da bi bil bolj originalen. 6. razredi imajo telefon manj časa, razlog za manjše število šestošolcev je tudi v tem, da jih veliko med njih na naši šoli še nima telefona, prav tako pa večina tistih, ki ga ima še ne piše sporočil na vseh aplikacijah, ki jih uporabljajo devetošolci, pač pa samo preko sms sporočil, zaradi česar svojega internetnega slenga še niso razvili. Predvidevava pa, da se bo to zgodilo v naslednjih letih osnovne šole in da se bo sleng razlikoval od tega, ki sva ga odkrili pri letošnjih devetošolcih, saj se sleng zelo hitro spreminja, prav tako pa se zelo hitro spreminja svet okoli nas in se lahko v samo nekaj mesecih pojavijo besede za stvari, ki jih danes sploh še ne poznamo.

Zavedava se, da bi za bolj reprezentativen rezultat potrebovali več učencev, iz več šol in različnih regij. Najina naloga ni popolna, a sva lahko z manj kot dvajsetimi učenci dokazali, da internetni sleng vpliva na uradno pisno sporočanje mladih. Prepričani sva, da je to pomemben podatek, ki bi lahko služil učiteljem, pri obravnavi pravopisa, saj bi lahko bili bolj pozorni na tipične napake, ki jih delamo mladi zaradi pisanja kratkih sporočil. Morda bi lahko tudi v sam učni načrt dodali to povezavo med slengom, ki se ga sicer obravnava v osmem razredu in pravopisno pravilnostjo, da bi dali učenci večji poudarek na ločevanje slenga in knjižne slovenščine, na pravilen zapis besed in postavitev vejic.

Še ena stvar se je izluščila pri najini raziskavi, za kar v začetku nisva bili pozorni. Učenci, ki veliko berejo, tudi lažje preskakujejo iz pogovornega zapisa v knjižni zapis, takšnih učencev pa je danes premalo. Večina mladostnikov misli, da so knjige samo za domače branje, ko si prisiljen iz strani učiteljev, da knjigo prebereš. Nekateri knjige niti takrat ne preberejo, če pa jo, se mučijo z njo. Vsi tisti, ki knjig ne berejo, ne razumejo kako je to, ko knjigo bereš med svojim prostim časom in ko si vključen v dogajanje, ki je zapisano v knjigi. Dobra stran knjig je tudi, da imaš boljši besedni zaklad. Midve knjige bereva in uživava med branjem. Misliva, da če bi mladi sprejeli knjige in jim dali priložnost, bi se njihovo pisno izražanje izboljšalo, saj ne bi bili

samo na elektronskih napravah, kjer prevladujeta internetni sleng in angleščina. V šoli bi jim šlo lažje, hitreje bi brali, brez zatikanja, in pisali z manj pogostimi napakami. Vendar pa je to že tema za novo, zagotovo zanimivo, raziskavo.

Čeprav se je jezik mladih v digitalnem svetu spremenil, je pomembno, da mladi razumemo, da obstajata čas in prostor, kjer moramo uporabljati pravilno slovenščino in naš uradni jezik. Sleng je naš jezik, jezik mladih in ga uporabljamo zato, da se bolj sproščeno počutimo. Sleng se ves čas spreminja, ker ima vsaka generacija svoje, originalne besede. Vsak posameznik piše besede drugače, kot so zapisane v pravilni slovenščini ter si tudi kakšno besedno izmisli, da se počuti bolj originalno. In tudi prav je tako – vsaka generacija mora pustiti svoje sledi, prav pa bi bilo, da nikoli ne pozabi svojih korenin, ki se skrivajo v knjižnem jeziku.

5 VIRI IN LITERATURA

Dijk, Chantal N. van, The Influence of Texting Language on Grammar and Executive Functions in Primary School Children (online). Published: March 31, 2016 (citirano 3. 5. 2023). Dostopno na naslovu: <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0152409>

Džamastagič, Mark. Mladi kot novi subjekt v visokotehnološki družbi: diplomsko delo (repozitorij). Ljubljana: [M. Džamastagič], 2016. (citirano 17. 2. 2023). Dostopno na naslovu: http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska_dela_1/pdfs/mb11_dzamastagic-mark.pdf

Fran. (citirano dne 25.2.2023) Dostopno na naslovu: <https://www.fran.si/>

Kokalj, Martina. Starejši ljudje in telekomunikacijska tehnologija: diplomsko delo. Ljubljana: [M. Kokalj], 2008. (citirano: 25. 2. 2023). Dostopno na naslovu: <http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/Kokalj-Martina.PDF>

Macek, Zala. Angleške kratice: 16 najpogostejše uporabljenih kratic (online). Jezikovna akademija, 2015. (citirano 1. 3. 2023) Dostopno na naslovu: <https://jezikovna-akademija.si/angleske-kratice-16-najpogostejse-uporabljenih-kratic/>

Michelizza, Mija. Slovenščina v elektronskih medijih. *Razpotja: revija humanistov Goriške*. Letnik. 5, št. 15, pomlad 2014, str. 10-13

Rolih, Maša. "Različni vplivi na jezik mladih." *Jezikoslovni zapiski*. Letnik 20. številka 1 2014, str. 79-92.

Sinkar, Jasmina. Pozitivni in negativni vplivi interneta na mlajšo generacijo (diplomsko delo). Sinkar: Laško, 2009

Statistični urad Republike Slovenije. (citirano dne 1.3.2023) Dostopno na naslovu: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/10822>

Toporišič, Jože. Slovenska slovnica. Založba obzorja: Maribor, 2000